

Redovisning av uppdrag att se över
möjligheter att förändra resursfördelningen för
ökad likvärdighet

2

2021VFN416

Välståndsnämnden

Datum
2022-10-05

Diarienummer
2021VFN416 610

Redovisning av uppdrag att se över möjligheter att förändra resursfördelningen för ökad likvärdighet

Förslag till beslut

Välståndsnämnden noterar informationen och förklarar uppdraget slutfört.

Välståndsnämnden beslutar om förändrad resursfördelning enligt förvaltningens förslag.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 16 december 2021 § 169 att bifalla motion om resursfördelning i kommunens skolor från Oskar Sköld (S), Siw Hallbert (S) och Jonas Andersson (S). Bifall till motionen innebär att intentionen och förslagen i motionen ska utföras.

Motionärerna föreslog att förvaltningen ska ges i uppdrag att först se över vilka möjligheter som finns inom befintlig ram att förändra fördelningen för att skapa ökad likvärdighet. Den andra delen av förslaget innebar att förvaltningen genom en omvärldskartläggning skulle ta fram underlag för en framtida resursfördelningsmodell med syfte att öka likvärdigheten för eleverna. Tanken med modellen var att ge förutsättningar för en väl fungerande uppföljning av resursanvändandet kopplat till skolresultat.

Enligt den resursfördelningsmodell som Härryda kommun hittills tillämpat får skolorna lika mycket kompensation för elever oavsett vilket land utanför Norden som de kommer ifrån.

Human Development Index (HDI) är ett sätt att istället indexera länder med hänsyn taget till medellivslängd, utbildningsnivå och bruttonationalinkomst. Många länder i världen har liksom Sverige ett väl utbyggt utbildningssystem vilket gör att nyanlända från dessa länder har i princip likvärdiga möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen i svensk skola som svenska elever.

Mot bakgrund av översynen samt utifrån att SCB förändrat tillgänglig data över elever bedömer förvaltningen att nuvarande resursfördelningsmodell

bör förändras så att utländsk bakgrund utanför Norden utgår ur modellen och ersätts av variabeln Human Development Index (HDI).

Genom att använda detta index i resursfördelningsmodellen bedömer förvaltningen att skolorna kompenseras i högre grad för elevers olika förutsättningar utifrån ursprungslandets utbildningssystem vilket är i linje med skollagens intentioner.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 5 oktober 2022
- Kommunfullmäktiges beslut den 16 september 2021 § 169

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 16 december 2021 § 169 att bifalla motion om resursfördelning i kommunens skolor från Oskar Sköld (S), Siw Hallbert (S) och Jonas Andersson (S). Bifall till motionen innebär att intentionen och förslagen i motionen ska utföras.

Motionärerna föreslog att förvaltningen ska ges i uppdrag att först se över vilka möjligheter som finns inom befintlig ram att förändra fördelningen för att skapa ökad likvärdighet. Den andra delen av förslaget innebar att förvaltningen genom en omvärldskartläggning skulle ta fram underlag för en framtida resursfördelningsmodell med syfte att öka likvärdigheten för eleverna. Tanken med modellen var att ge förutsättningar för en väl fungerande uppföljning av resursanvändandet kopplat till skolresultat.

Rättslig reglering

Skolan och förskolan ska vara likvärdig. Enligt 2 kap. 8b § skollagen (2010:800) ska kommuner fördela resurser till utbildningen inom skolväsendet efter barns och elevers olika förutsättningar och behov.

Gällande resursfördelningsmodell

Kommunstyrelsen beslutade den 26 november 2012 § 299 att tillämpa en resursfördelningsmodell inom grundskolan i syfte att främja likvärdig utbildning. Resursfördelningsmodellen baseras på skolornas sociala sammansättning i form av föräldrarnas utbildningsnivå samt andel elever med utländsk bakgrund utanför Norden.

En utredning av resursfördelningsmodellen genomfördes under våren 2017. Utredningen föreslog att den viktade resursfördelningsmodell som används i skolorna skulle tillämpas också för fritidshemmets verksamhet. Mot bakgrund av utredningen lämnade förvaltningen inför budget 2018 förslag om att införa socioekonomisk resursfördelning också för fritidsverksamheten. Kommunfullmäktige antog budget/plan den 13 november 2017 § 193.

Socioekonomisk resursfördelning

Socioekonomisk resursfördelning är ett sätt för kommuner att arbeta kompensatoriskt för att differentiera fördelningen av ekonomiska resurser. Det innebär att kommunen ger olika mycket pengar till skolor och fritidshem utifrån data om elever och vårdnadshavare.

De flesta av landets kommuner som tillämpar socioekonomisk resursfördelning inhämtar data till fördelningen från statistiska centralbyrån (SCB). Den data som finns tillgänglig i SCB:s register kan grovt delas in i två kategorier. Data om vårdnadshavare samt data om barn och elever.

När det gäller barn och elever finns variablerna kön, utländsk bakgrund, HDI tillgängliga för samtliga elever i riket. Dessutom finns data över om elever har en eller flera vårdnadshavare samt om elever har tillfälliga personnummer. HDI står för Human Development Index. Detta index används för att jämföra välståndet i olika länder, på samma sätt som bruttonationalprodukt (BNP). Medan BNP fokuserar på materiellt välstånd är HDI framtaget för att ge en mer komplett bild, eftersom det är en sammanvägning av medellivslängd, utbildningsnivå och bruttonationalinkomst.

Data avseende vårdnadshavare är utländsk bakgrund, utbildningsnivå, om de tar emot försörjningsstöd samt HDI.

Resursfördelningsmodeller i landets kommuner

Majoriteten av landets kommuner tillämpar någon form av socioekonomisk resursfördelning. De vanligast förekommande faktorerna i de modeller som kommunerna använder sig av för att omfördela ekonomiska resurser är vårdnadshavarnas utbildningsnivå samt HDI eller utländsk bakgrund.

Resursfördelningsmodell i grundskolan i Härryda kommun

Grundbeloppet för varje elev, den så kallade elevpengen, ska ge ersättning för undervisning (pedagogisk personal), lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader.

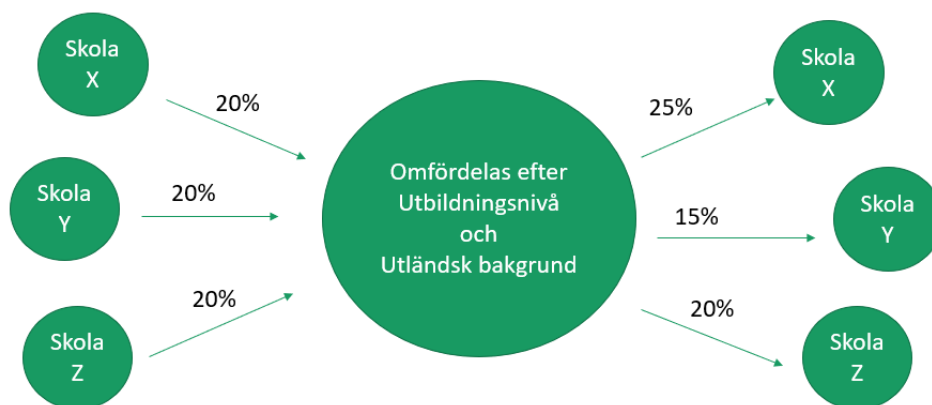
I Härryda kommuns resursfördelningsmodell lyfts 20 procent av elevpengen för undervisning ut från alla skolor och fördelas om med hjälp av variablerna vårdnadshavarnas utbildningsnivå och utländsk bakgrund utanför Norden. Den del som avser vårdnadshavarnas utbildningsnivå väger tyngst och viktas till 90 procent i modellen. Utländsk bakgrund utanför Norden viktas till 10 procent. I tabellerna nedan redovisas två exempel på det belopp som viktas i Härryda kommuns modell för socioekonomisk resursfördelning.

Elevpeng för undervisning, elev i årskurs 7	
Undervisning (pedagogisk personal)	57 152
<i>Varav socioekonomisk resurs</i>	<i>10 926</i>
<i>Varav 90% föräldrar utbildningsnivå</i>	<i>9 833</i>
<i>Varav 10% utländsk bakgrund</i>	<i>1 093</i>
Totalt	68 078

Elevpeng för undervisning, elev i årskurs 2 plus fritidshem	
Undervisning (pedagogisk personal skola + fritidshem)	75 962
Varav socioekonomisk resurs	15 758
Varav 90% Utbildning	14 182
Varav 10% utländsk bakgrund	1 576
Totalt	91 720

Totalt innebär det att för år 2022 ingår ca 72 mnkr i den socioekonomiska resursfördelningen, vilket motsvarar ca 11 procent av grundskoleverksamhetens totala kostnadsbudget. Alla kommunala grundskolor i Härryda kommun är med i modellen och samtliga enskilda aktörer oavsett lägeskommun.

Alla skolor får sedan tillbaka ett belopp som motsvarar ca 90–110 procent av det belopp som lyfts ut. Storleken på beloppet som skolan får tillbaka beror på skolans socioekonomiska förutsättningar. Under 2022 har ca 7,2 mnkr fördelats om mellan enheterna.

Bild 1: Varje skola har i exemplet lika många elever men har olika socioekonomiska förutsättningar och kompenseras i enlighet med det.

Översyn av resursfördelningsmodellen

Under våren 2022 genomförde grundskoleverksamheten en översyn av resursfördelningsmodellen. I översynen medverkade berörda chefer, fackliga företrädare och ekonomer. Gruppen utgick ifrån befintlig modell och tittade på data som finns tillgänglig i SCB:s register.

Utländsk bakgrund jämfört med HDI

SCB har inför 2023 förändrat datan över kommunernas befolkning så att det inte längre framgår andel av befolkningen som har *utländsk bakgrund utanför Norden*.. Nu finns enbart Human Development Index (HDI) eller utländsk bakgrund oavsett ursprungsland med i den offentliga statistiken.

SCB:s definition av personer med utländsk bakgrund utgår ifrån geografiskt ursprung. Både utrikes födda personer som själva invandrat och personer födda i Sverige med minst en utrikes född förälder ingår.

Med HDI indexeras länder med hänsyn taget till medellivslängd, utbildningsnivå och bruttonationalinkomst i stället för enbart landets geografiska läge.

Många länder i världen har liksom Sverige ett väl utbyggt utbildningssystem vilket gör att nyanlända från dessa länder har i princip likvärdiga möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen i svensk skola som svenska elever. Mot bakgrund av detta har många kommuner valt att ta hänsyn till HDI i stället för utländsk bakgrund i resursfördelningsmodellen för grundskola.

Ekonomiska konsekvenser

Enligt den resursfördelningsmodell som Härryda kommun hittills tillämpat får skolor och fritidshem lika mycket kompensation för elever oavsett vilket land utanför Norden som de kommer ifrån. När denna data inte längre ingår i SCB:s statistik behöver modellen anpassas.

Den ekonomiska konsekvensen av att väga in HDI blir främst att skolor och fritidshem med vårdnadshavare och elever utanför Nordamerika samt Europa tilldelas mer resurser medan skolor och fritidshem med hög andel elever från länder med liknande utbildningssystem som Sverige inte längre får kompensation för utländsk bakgrund.

20 procent av elevpengen för pedagogisk personal ingår i omfördelningen av resurser. Den del som i nuvarande resursfördelningsmodell kompenserar skolorna för utländsk härkomst utanför Norden utgör 10 procent av dessa 20 procent. Det innebär att enbart 2 procent av elevpengen fördelas om utifrån utländsk härkomst.

Förvaltningens bedömning

Mot bakgrund av översynen samt förändringar i SCB:s statistik bedömer förvaltningen att nuvarande resursfördelningsmodell bör förändras så att utländsk bakgrund utanför Norden utgår ur modellen och ersätts av variabeln Human Development Index (HDI).

Förvaltningen bedömer att de 2 procent som i dagsläget fördelas om utifrån utländsk härkomst utanför Norden i stället bör fördelas om utifrån index HDI.

Genom att använda detta index i resursfördelningsmodellen bedömer förvaltningen att skolorna och fritidshemmen kompenseras i högre grad för elevers olika förutsättningar utifrån ursprungslandets utbildningssystem vilket är i linje med skollagens intentioner.

Päivi Malmsten
Sektorschef

Dennis Pavlovic
Verksamhetschef

Sammanträdesdatum
2021-09-16

§ 169

Dnr 2020KS633

Besvarande av motion om resursfördelning i kommunens skolor

Beslut

Kommunfullmäktiges beslut i enlighet med välfärdsnämnden och kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige bifaller motionen.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 12 november 2020 § 222 att till välfärdsnämnden remittera motion från Oskar Sköld (S), Siw Hallbert (S) och Jonas Andersson (S) om resursfördelning i kommunens skolor.

Motionärerna föreslår att förvaltningen ges i uppdrag att se över vilka möjligheter som finns inom befintlig ram att förändra fördelningen för att skapa ökad likvärdighet och genom en omvärldskartläggning ta fram ett underlag för en framtida resursfördelningsmodell med syfte att öka likvärdigheten för eleverna. Modellen ska ge förutsättningar för en väl fungerande uppföljning av resursanvändandet kopplat till skolresultat.

Förvaltningen bedömer att motionen bör bifallas och nuvarande resursfördelningsmodell bör utvärderas i enlighet med motionärernas förslag.

Välfärdsnämnden behandlade ärendet den 30 april 2021 § 95 och föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen.

Beslutsunderlag

- Kommunfullmäktiges beslut 17 juni 2021 § 141, bordläggning
- Kommunfullmäktiges beslut 20 maj 2021 § 117, bordläggning
- Kommunstyrelsens beslut 29 april 2021 § 158
- Välfärdsnämndens beslut 30 april 2021 § 95
- Tjänsteskrivelse 4 mars 2021
- Socioekonomisk resursfördelning till skolor, Sveriges kommuner och regioner 2014
- Motion om resursfördelning i kommunens skolor

Förslag till beslut på sammanträdet

Jonas Andersson (S) föreslår att kommunfullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag.

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2021-09-16

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag och finner att så sker.

Paragrafen är justerad

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande
---------------------	--------------------